
EXPEDIENTE: servizo de mantemento do castelo de a Rocha Forte
informe xustificativo da necesidade e idoneidade da contratación

1. Xustificación da contratación

No ano 2002, o arcebispado de Santiago de Compostela cedeu o castelo da Rocha Forte ao concello de Santiago de Compostela, por un período de 50 anos, para o seu estudio, difusión e posta en valor. O castelo ten a categoría legal de Ben de Interese Cultural.

Segundo o estipulado no artigo 3 da *Lei 5/2016, de 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia*, o concello ten a obrigación de protexer, difundir e fomentar o valor do xacemento da Rocha Forte, como parte do seu patrimonio cultural.

En virtude desta obriga legal e de acordo co establecido no artigo 28 da *lei 9/2017, do 8 de novembro, de contratos do sector público*, o concello de Santiago debe proceder á contratación dos traballos necesarios para garantir a protección e conservación do castelo da Rocha Forte.

De acordó con isto e despois de 6 campañas de intervención arqueolóxica parcial no castelo de A Rocha, no ano 2013 acometeuse a escavación e restauración de toda a súa superficie intramuros e das dúas liñas defensivas. Fora da segunda muralla, as tarefas realizadas limitáronse á estabilización dos pequenos noiros xenerados pola escavación arqueolóxica así como ao acondicionamento dos solos que rodean o castelo, moi alterados polo paso de maquinaria de obra e as choivas; estes terreos foron regularizados e, finalmente, resembrados con céspede.

A Memoria Técnica presentada ao remate da intervención de escavación e restauración realizada no castelo no ano 2013, contén un tomo Anexo de Restauración, onde se detallan os traballos de consolidación e restauración realizados así como os tratamentos, materiais e estratexias adoptadas.

No apartado 5 do devandito Anexo díctanse as necesarias *Recomendacións de conservación preventiva*. As advertencias e suxerencias recollidas no texto inciden en 2 aspectos:

1. Necesidade de avaliar -a longo prazo- o percorrido das augas superficiais e soterradas (pola súa influencia no crecemento das plantas infestantes e na estabilidade dos solos e estruturas) e o crecemento da vexetación (co fin de establecer sistemas de exterminio específicos así coma seleccionar as especies mais axeitadas). De acordo co explicitado no documento, o control da vexetación pasa por facer dúas campañas de limpeza anuais, que inclúan os seguintes traballos:
 - ✓ Roza da vexetación de matogueira e arbórea nas zonas non escavadas nos meses de maio e setembro, orientadas a manter o xacemento limpo.
 - ✓ Aplicación de herbicidas nas zonas xa escavadas nos meses de marzo e setembro, para inhibir o crecemento nos momentos de maior desenvolvemento vexetativo.
2. Control periódico das estruturas arqueolóxicas para detectar e previr posibles deterioros

As características meteorolóxicas de Galicia así como as cualidades dos seus solos favorecen o crecemento desmesurado da vexetación ao longo de todo o ano, aínda que con dúas estacións más críticas: primaveira e outono. Con respecto ao primeiro factor nada se pode facer. No relativo as características do solo, sí se tomaron medidas e, así, para protexer o xacemento e paliar o crecemento da vexetación, no ano 2013 o recinto intramuros foi tapado con varios aportes de áridos.

O crecemento da vexetación ten dúas consecuencias inmediatas: tapa –ata ocultar- as estruturas do castelo pero, sobre todo, degrada ata romper esas estruturas; dependendo das especies vexetais colonizadoras, as raíces acaban desfacendo morteiros, argamasas e, incluso, a propia pedra.

Desde o remate da intervención arqueolóxica do ano 2013, tan só se realizou unha única campaña de desbroce no ano 2014 e outra no ano 2015. Nos dous casos, os traballos abarcaron a totalidade do espazo do castelo pechado pola verxa así como o espazo exterior ao peche metálico. As tarefas de mantemento incluiron, ademais da limpeza e desbroce do xacemento, pequenas consolidacións nas estruturas pétreas.

O feito de realizar unha única campaña anual nos anos 2014 e 2015, non permitiu valorar axeitadamente a dinámica das augas do xacemento polo que, no ano 2016, a avaliación que se podía realizar continuaba a ser parcial; no que respecta ao crecemento da vexetación, a experiencia destes anos evidenciaba, sen ningunha dúbida, a ineficacia dunha única campaña anual de roza para a boa conservación dos restos do castelo.

A falta de datos impedía, en fin, deseñar –con seriedade e rigor- un programa de mantemento axeitado para o castelo.

No ano 2016, contratouse a realización de dúas campañas de roza e limpeza. A primeira intervención realizouse entre os días 19 e 23 de decembro; a segunda campaña desenvolveuse durante a primeira quincena do mes de maio.

Tal e como se xustificaba nos informes arqueolóxicos elaborados para a contratación do ano 2016, o feito de plantexar a contratación das dúas rozas estacionais permitía disponer dun período de control continuo, sen interrupcións, para testar a eficacia dos tratamentos herbicidas, a idoneidade da frecuencia establecida para as rozas, avaliar a incidencia das augas, o deterioro de morteiros, etc...

Pois ben, agora, unha vez rematado o proxecto de 2016, pódense diagnosticar, con máis precisión, as patoloxías e afeccións que sofre o xacemento e pódese plantexar un programa de limpeza e consolidacións más axustado ás súas condicións e características actuais.

Pero, ademáis destas labores puramente arqueolóxicas, é necesario atender agora á conservación das estruturas instaladas no ano 2013 no xacemento. Estamos a

referirnos con esto, ao valado que pecha o xacemento e aos tres paneis informativos colocados nos laterais do castelo.

Por unha banda, o paso dos anos deteriorou as láminas pegadas aos paneis ata o punto de que a situada xunto a porta principal xa non é lexible. No que respecta á verxa de peche, aos desgastes naturais provocados polo paso do tempo (como a corrosión de fechaduras) hai que engadir os despecfectos provocados por actos vandálicos (danos nas barras verticais que conforman a verxa).

Con respecto a anos anteriores, estas últimas cuestiós conlevan a necesidade de ampliar as tarefas a realizar no castelo abordando, por primeira vez, un programa de mantemento completo que garanta o bo estado tanto das súas estruturas arqueolóxicas como do valado e mobiliario instalado no ano 2013; ademais, tamén por primeira vez, o programa solventará o mantemento ao longo de todo o ano, superando, así, as intervencións puntuais e esporádicas realizadas ata o de agora. Deste xeito, dase cumprimento ao compromiso xa expresado nos informes arqueolóxicos redactados para a contratación dos desbroces do ano 2016 precisando ... *protocolos e requirimentos técnicos mais axeitados para proceder á contratación do mantemento ordinario do xacemento.*

2. Unidade responsable do seguimento e supervisión da contratación

Centro xestor propoñente: 28

Persoa responsable do seguimento: Dolores Cerqueiro Landín, arqueóloga municipal.

3. Obxecto do contrato

O contrato ten como obxectivo o mantemento do castelo da Rocha Forte, incluindo a seu desbroce, limpeza, restauración e reparación de mobiliario e instalacións. O mantemento proxectado ten, como fin ultimo, a protección, acondicionamento e conservación do xacemento arqueolóxico.

4. Procedemento de licitación

A licitación do contrato resloverase con procedemento aberto simplificado.

5. División por lotes

Tendo en conta as características dos traballos arqueolóxicos obxecto deste contrato e de acordo co establecido na normativa legal que regula a actividade arqueolóxica en Galicia, non é posible dividir o obxecto do contrato en lotes.

O artigo 95 da *Lei 5/2016, de 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia* cualifica como “actividade arqueolóxica” as *labores de protección, acondicionamento, conservación, consolidación e restauración arqueolóxica, entendidas como as intervencións en xacementos arqueolóxicos encamiñadas a favorecer a súa conservación e preservación e que, en consecuencia, permitan o seu disfrute e acceso público e faciliten a súa comprensión e uso social*.

Para a execución destas labores é preciso contar coa autorización da Dirección Xeral do Patrimonio Cultural da Xunta de Galicia; esta autorización requirirá, entre outros requisitos establecidos no artigo 96 da lei, a presentación dun proxecto que conteña un programa detallado e coherente e que avale a idoneidade técnica do arqueólogo que asuma a dirección.

O arqueólogo titular da autorización autonómica para a execución da intervención arqueolóxica deberá asumir persoalmente a dirección dos traballos, sendo responsable dos danos e perxucios que puideran resultar da execución da actividade arqueolóxica e das demais condicións establecidas no artigo 97 da lei.

Tendo en conta estas prescripcións legais, a división en lotes do obxecto do contrato non só dificulta a correcta realización dos traballos arqueolóxicos senón que, ademais, imposibilita a coherencia do proxecto arqueolóxico e dilúe as responsabilidades atribuídas ao arqueólogo director pola lei de patrimonio galega.

6. Necesidades que se pretenden cubrir

Como xa se detallou no primeiro apartado do informe, o mantemento do castelo (limpeza, desbroce, consolidación, etc...) resulta imprescindible para a conservación das estruturas que o conforman.

En virtude do establecido no artigo 3 da *Lei 5/2016, de 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia*, o concello de Santiago de Compostela é responsable da protección do xacemento.

A necesidade de contar co persoal cualificado para a realización dos traballos así como a necesidade de utilizar recursos, materiais e produtos especializados propios da arqueoloxía e da restauración exceden a dispoñibilidade do Concello de Santiago de Compostela, polo que resulta imprescindible a contratación da intervención.

No ámbito obxecto da intervención (espazo do castelo actualmente pechado polo valo metálico así como as áreas exteriores inmediatas ao valo), deberanse realizar os seguintes traballos:

1. roza, con retirada de rastroxos, na totalidade do ámbito de traballo definido no apartado anterior. O desbroce realizarase de xeito manual aínda que poderán utilizarse medios mecánicos no sector exterior do xacemento e nos noiros artificiais que bordean os laterais do castelo.
2. aplicación, tamén de xeito manual, de tratamentos herbicidas axeitados ás condicións do xacemento.
3. controis mensuais das estruturas murarias, noiros e materiais arqueolóxicos depositados no castelo
4. consolidación de noiros, materiais arqueolóxicos, elementos murarios pétreos e morteiros soltos e/ou deteriorados.

5. Os traballos de mantemento arqueolóxico definidos nos puntos anteriores (1, 2, 3 e 4) serán realizados con control e seguimento arqueolóxico polo que o contrato inclúe a redacción de proxecto e memoria técnica, estipulados na *Lei 5/2016, do 4 de maio do patrimonio cultural de Galicia* e no *Decreto 199/1997, do 10 de xullo, polo que se regula a actividade e arqueolóxica na Comunidade Autónoma de Galicia* así como dos informes dispostos neste prego
6. reparación e/ou substitución das varillas de aceiro deterioradas que conforman a verxa de peche do xacemento, respectando os seus acabados, características e dimensións actuais. Esto inclúe, tamén, o mantemento do peche do castelo paralelo á vía férrea que se levantarán no futuro próximo.
7. mantemento das portas da verxa que da acceso ao castelo coas reparacións/substitucións que sexan necesarias para o seu correcto funcionamento, respectando os acabados, características e dimensións actuais
8. mantemento dos paneis informativos do xacemento (incluíndo as súas estruturas de sustentación, taboeiros e vinilos), coas reparacións/substitucións que sexan necesarias, respectando os acabados, características e dimensións actuais. Esto inclúe, tamén, o mantemento dos paneis que se colocarán, nas próximas datas, no interior do xacemento. Os vinilos dos tres paneis situados no exterior do xacemento serán substituídos no inicio do contrato e, con posterioridade, nas ocasións que sexan precisas para manter e facilitar aúa lectura.
9. mantemento, reparación e/ou substitución das pezas de granito que, a xeito de pavimento, sosteñen e rodean os paneis informativos. No caso de seren necesaria a súa reparación ou substitución, respectaranse os acabados, características e dimensións actuais

As labores de mantemento e reparación da verxa, portas de acceso e paneis informativos (puntos f, G, H, I, J) serán comunicados con antelación á oficina municipal de arqueoloxía. Asumirase dentro do presente contrato, os gastos de mantemento destes conceptos ata un custe máximo total de 2.000 € anuais.

7. Clasificación del contratista e solvencia técnica

En cumprimento da *Lei 8/1995, do 30 de outubro, do Patrimonio Cultural de Galicia*, os traballos de roza e consolidación do castelo, como calquera outra actuación nun xacemento arqueolóxico, só se pode realizar ao abeiro dun proxecto arqueolóxico específico e baixo a dirección dun técnico arqueólogo. Por outra banda, xa que os traballos teñen un compoñente esencial de mantemento e consolidación das estruturas, é imprescindible contar cun especialista en restauración.

Así pois, a intervención deberá ser realizada baixo a **dirección de un/unha (1) arqueólogo/a**, de acordo cos requisitos establecidos no artigo 5º do *Decreto 199/1997, do 10 de xullo, polo que se regula a actividade e arqueolóxica na Comunidade Autónoma de Galicia*. A titulación requirida para a realización dos traballos é a seguinte:

- licenciatura en Filosofía e letras, con estudos en prehistoria e arqueoloxía
- licenciatura en xeografía e historia (sección de historia, especialidade de prehistoria e arqueoloxía)
- Licenciatura en historia ou equivalente, con especialidade en arqueoloxía e prehistoria
- Grao en historia con itinerario de arqueoloxía

Ademais, independentemente doutro persoal a adscribir á equipa de traballo, deberase contar, obligatoriamente, con **un/unha (1) restaurador/a**, con acreditación homologada de competencia profesional. A titulación esixida para a realización dos traballos é:

- Título superior de Licenciado en Belas Artes coa especialidade en Restauración
- Diplomatura en Conservación e Restauración de Bens Culturais.

As ofertas deberán conter os datos precisos sobre o equipo responsable da intervención.

Ademais da titulación académica sinalada máis arriba, no caso do arqueólogo/a, esíxese unha experiencia mínima de 10 actuacións arqueolóxicas, en calidade de director dos traballos e cun tempo de execución superior a 10 días laborables para cada unha das intervencións; polo que se refire o/a restaurador/a, deberase xustificar, tamén, unha experiencia mínima de 10 actuacións en xacementos arqueolóxicos, en calidade de responsable dos traballos de restauración e/ou consolidación e cun tempo de execución superior 10 días laborables para cada unha das intervencións.

Para a acreditación dos méritos, deberase adxuntar compulsada, copia da documentación que permita acreditar a solvencia e experiencia profesional esixida no prego. Así mesmo, será necesario incluír na proposta o listado dos restantes membros do equipo responsable das futuras intervencións, sinalando a súa cualificación e experiencia.

Por último, deberase presentar relación detallada dos medios materiais despoñibles para a execución deste contrato.

8. Nomenclatura

A nomenclatura será sinalada no Prego de cláusulas administrativas particulares.

9. Valor estimado del contrato

O custo estimado do contrato é de 59.074,95 € (con ivo).

10. Partida orzamentaria

Nº Aplicación orzamentaria: 0503360021000

Non existe cofinanciación para a execución do servizo

11. Tipo máximo de licitación para contrato de dous anos

Tipo Base	48.822,28 €
21% IVE.....	10.252,67€
Total.....	59.074,95 €

12. Prazos de execución máximos

Os prazos de execución son os detallados no prego técnico que acompaña á contratación. En calquera caso, os traballos deberán estar rematados, como máximo, no mes de febreiro de 2021 (incluíndo a presentación da memoria técnica).

Os traballos poderán prorrogarse por un prazo máximo de DOUS (2) anos.

13. Aboamentos á empresa contratista

A facturación e pagamento dos traballos arqueolóxicos realizarase e 5 prazos, de acordo co establecido no estudio económico e no prego de condicións técnicas. Estes prazos son os seguintes:

ANO 2019

- realizarase o primeiro pagamento, por un importe correspondente ao 20% do orzamento contratado, unha vez rematada a campaña de abril.
- realizarase o segundo pagamento, por un importe correspondente ao 20% do orzamento contratado, unha vez rematada a campaña de outubro.

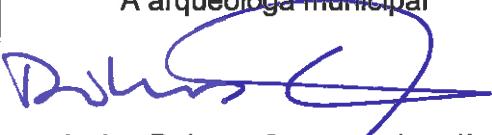
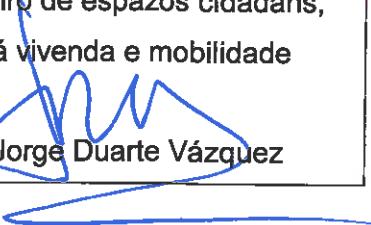
ANO 2020

- realizarase un terceiro pagamento, por un importe correspondente ao 20% do orzamento contratado, unha vez rematada a campaña de abril.
- realizarase o cuarto pagamento, por un importe correspondente ao 20% do orzamento contratado, unha vez rematada a campaña de outubro

ANO 2021

- realizarase o quinto e último pagamento, por un importe correspondente 20% do orzamento contratado, unha vez rematada a campaña do mes de xaneiro e presentada a Memoria técnica final nas condicións e prazos estipulados no Prego de prescipcións técnicas.

Santiago de Compostela, 14 de febreiro de 2019

A arqueóloga municipal Asdo.: Dolores Cerqueiro Landín	O concelleiro de espazos cidadáns, dereito á vivenda e mobilidade Asdo.: Jorge Duarte Vázquez
--	---

